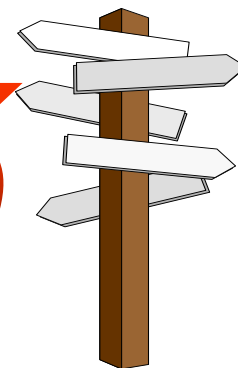

Útjelző

2002 DECEMBER

Az E.K.E. Bánsági Osztályának ismertetője

II. évf. 7. sz.

Mivel foglalkozik az E.K.E.

Bánsági Osztálya

Minden egyesület tevékenységét az alapszabályzatában és az alapító okiratában rögzített célok határozzák meg. Számunkra a 8/24.01.2002 számú Temesvári Bírósági végzés a mérvadó, mellyel jogi személyiséget nyertünk. Ez alkalommal megfogalmazott Alapító Okiratunk idevágó szakaszait az alábbiakban ismertetjük.

„Az egyesület céljait képezi az amatőr turizmus minden válfajának szervezett gyakorlása; a hegyturizmushoz és barlangászathoz szükséges túravezetők képzése; a természet, a kultúra és a történelem emlékeinek ismertetése különböző nyelveken; a turistaösvények és más turisztikai létesítmények kiépítése és karbantartása; a tagság nevelése a nemzeti örökség, a növény- és állatvilág, a természeti, történelmi és kulturális emlékek védelmére; népiegyetem jellegű tanfolyamok szervezése, a faluturizmus, falufejlesztés valamint az idegen és nemzetiségi nyelvek oktatása érdekében; az egyesület tevékenységét bemutató lap kiadása, térképek, tájékoztatók, szórólapok, turisztikai útmutatók, plakátok és egyéb turisztikai ismertető munkák meg-jelentetése és terjesztése; táborok szervezése és a mások által megrendezett táborokhoz való szakmai segélynyújtás; bel- és külföldi, különösen a Duna-Körös-Maros-Tisza Euró régiós kapcsolatok kiépítése; a nevelő és szabadidős turizmus minden eszközzel való,

terjesztése; régi ingatlanjaink visszaszerzése új ingatlanok vásárlása vagy építése.

Az E.K.E. Bánsági Osztálya, tagságának származása valamint akcióinak lebonyolítási területéből kifolyólag Arad, Krassó-Szörény, Hunyad és Temes megyékre terjeszti ki tevékenységét és az 1930 – 1948 közötti időszakban ezen megyék területén működő egykori E.K.E. osztályok jogi örököse.”

G.Szabó László

Bokcsa vára

A Berzava partján elterülő bányvárostól délre emelkedik az a hegy amelyen Német- és Románboksán között 200 m magasságban található a középkori Bokcsa vár romjai. Ma már csak az építmény északi oldalának kevés falmaradványa és a sáncárok nyomai utalnak a volt várra.

**Bogsánbánya madártávlatból
- valahol a szemközti hegyeket borító erdőségben
húzódnak meg Bokcsa várának romjai**

A vár első biztos említése egy 1534-es okiratból maradt ránk, amikor annak négy gazdája említették: a három Rakoviczay testvér és Vrabia György nemesek akik Lippán megkötött egyezményükben lefektették hogy „Bokscha várából amíg élnek egymást ki nem zárják, egymás ellen nem fordulnak”.

A vár, amely 1552-ig Temesvárhoz tartozott, feltehetően Temesvár eleste s Lugos, Karánsebes, stb. meghódolása alkalmából, szintén 1552-ben került török kézre. A szultán Lugost és Karánsebest visszaadta ugyan János Zsigmondnak, Bokcsa várát viszont, tekintettel Temesvárhoz tartozását s mint olyan alkalmas helyet ahonnan a szörényi bánság közigazgatása gyakoroltassék, megtartotta magának.

A környék hajdúi többször támadták a várat s egy 1563 évi levél szerint kis időre vissza is foglalták. 1594-ben Sinán temesvári beglerbég panasszal fordult Báthory Zsigmondhoz miszerint: „a fejedelem országában latrok gyülekeznek, kik Bokchiára, Facsátra és Marsinára betörtek és a marhát elhajtották”.

1595-ben Borbély György lugosi bán 27 kis ágyúval Bokcsa várát lövette, a törököket kardélre hányattva, azt el is foglalta, majd a várat 3000 forintért eladta Fodor Ferenc karánsebesi nemesembernek.

Báthory Zsigmond fejedelem a várat s más végvárakat visszafoglalva, 1597-ben azt Barcsay Andrásnak adományozta. A beiktatást azonban a vár régi tulajdonosai megakadályozták: a beiktatásnak Rakoviczay Anna ellentmondott. A vár 1604-ben midőn, a rácok kegyetlenkedései során, megölték Fodor Ferencet és akinek neje nem viselte gondját a várnak, az újra török kézre került.

Pontosan nem lehet tudni mikor üzték ki a törököket, tény azonban, hogy a várat Rákóczi Zsigmond erdélyi fejedelem azt lugosi familiárusának, Trombitás Istvánnak adományozta, Bokcsa városával és tartozékaival együtt.

1658-ban Barcsay Ákos lugosi bán, Bokcsánt és számos más községet játszott a szultán kezére. A török uralom és Barcsay csínje elleni gyűlölet aztán oda vezetett, hogy katonái 1659 elején a várat felrobbantották. Ez panaszként hangzott el az 1659 évi szászsebesi tavaszi diétán.

A várat újra felépítették és amikor 1695-ben Veteráni Frigyes császári tábornok értesülve, hogy azt Arnót pasa ostrom alá vette, segítséget (200 lovast) küldött annak megsegítésére. A segítség késedelme miatt azonban a várat elfoglalta a török s azt lerombolta. Ezután már nem építették újra.

Bogsánbányai „Főtér” a 20-ik század elején

Pesty Frigyes szerint a környékbeli románok Gura Turcului-nak emlegetik, a nép Buza Turcului-nak mondja. A monda szerint a boksáni várat alagút kötötte össze a verseci várral, az alagút azonban valószínűleg csak Neuwerk keleti részéig vezetett, amely nyílást veszélyessége miatt a hatóságok 1912-ben betömötték.

Pálkovács István

Nemzeti parkjaink

Néra – Beusnica

Ha valaki a Bánság déli vidékeire készül túrázni, ajánlólevél nélkül is a Néra völgyét keresi ki magának először a térképen. Nem véletlenül, hiszen ma már mindenki tudja, hogy itt viszonylag kis területen, rendkívül változatos, turista-szemet ingerlő, lelket melengető látványban lehet része, a természeti kincseket méltóképpen megbecsülőeknek.

Az 1943-tól nemzeti parkként jegyzett terület összesen 4382 hektárt tesz ki és három jól elkülöníthető – kiránduláskor napra beosztható – tájegységre tagolható, melyeket a Néra folyó völgyét követő útvonal fűz össze egységes egésszé.

A Szászka és Újsopot helyiségek közötti 22 km-ből húsz maga a Néra szoros, mely két mészkőbe vájt szurdokszakaszt és e kettő között egy rétegekben, kaszálóokban – egyszóval nagyszerű sátorhelyekben – gazdag tágabb térséget

foglal magába. Az egész távot akár egy nap alatt is legyűrhetjük, ám aki szeret elidőzni egy-egy tó mellett, benézni egy-két barlangba vagy elámulni az egykori bányászok által kőbe vájt alagutak és útparkányok látványán, annak érdemes többnaposra tervezni ezt a szakaszt. A jelzett főútvonal, körülbelül a közepén (La Cârlige) gázlón vezet át, ezért kiadós esőzések után – mint ahogyan az legutóbb, augusztusi ottjártunkkor is történt – a folyó magas vízállása és nagy sodrása miatt a szoros csupán egyik (a kiindulási ponthoz közeli) fele járható be.

A második tájegység merőben elüt az előbbiektől. Ez a Nérától északra fekvő, alig 100 hektárnyi terület a Beu patakot életet adó „Ochiul Beului” krátertavat, a Beusnica patak mésztufa lépcsőit és vízeséseit, valamint egy, délszaki vadorgonának, ecetfának, törökmogyorónak menedékkül szolgáló térséget foglalja magába. A körzet egy körülbelül 5 km-es bekötőúton egészen

A Beusnica első, egyben legismertebb vízesése

Szászka felől, így kezdődik a Néra szurdokvölgye

a bejáratnak számító pisztrángneveldeig kisautóval is megközelíthető és ebből kifolyólag (főleg hétvégeken) meglehetősen tarka társaság verődik össze a környéken ...

A nemzeti park harmadik, közvetlenül nem, csak közigazgatásilag kapcsolódó tájegysége a Susara patak rövid kis szurdokvölgye mely közvetlenül Szászabánya felszegén nyílik a mészkősziklák közé. Aki csak teheti ugorjon be ide is, bemelegítőnek vagy fáradságglevezetőként (a kiindulási ponttól függően) nagyszerűen megfelel.

Olyan védett terület ez melyet manapság leginkább a távolság, a rossz közlekedési viszonyok és a turisztikai bázisok hiánya óv meg a tömegturizmustól és annak megannyi romboló hatásától. Ezért minden változás ami a környéken beindul, fokozott éberséget követel hivatalos közegetől és természetbaráttól egyaránt.

Illés Mihály

2002 szeptember 1. és december 31. közötti EKE túrák, kirándulások és rendezvények

2002 október 5	Autóskirándulás + gyalogtúra	Temesvár – Búziásfürdő – Erzsébet liget – Szilas szőlőhegy – Búziásfürdő – Temesvár	10 résztvevő	Túravezető: G.Szabó László
2002 október 12	Gyalogtúra	Temesvár – Gyirok – Gyirok-i erdő – Gyirok – Temesvár	3 résztvevő	Túravezető: G.Szabó László
2002 október 27	Kerékpártúra	Temesvár – Győröd – Temesremete – Bükkfalva – Újbázos – Bükkfalva – Győröd – Temesvár	10 résztvevő	Túravezető: Illés Mihály
2002 november 17	Hegytúra	Temesvár – Colțan – Vertopia tó – Colțan – Boksabánya – Temesvár	9 résztvevő	Túravezető: Sztupár Zoltán
2002 december 31	-----	Közös szilveszterezés	16 résztvevő	Szervező: G.Szabó László

Temes megye természetvédelmi területei

A természetbarátok elsődrendű feladata a természetvédelmi területek megismerése és ezeken belül a védettnek nyilvánított madarak, állatok, rovarok, növények, cserjék, fák, fossziliák, stb. felismerése és védelme. Ha kirándulásaink alkalmával ilyen helyekre kerülünk, figyeljünk fel állapotukra és ha bármilyen káros hatást, gondatlan vagy éppen törvénytelen beavatkozást észlelünk, azt jelentsük a Megyei Környezetvédelmi Felügyelőségénél.

Itt dolgozik a megye egyetlen egy természetvédelmi ellenőre, aki a védett területekre felügyel. Ezen területek szétszórtsága, sokasága és terjedelme miatt egyes helyekre elég ritkán jut el, így nekünk is – kik védjük a természetet – segítenünk kell munkájában.

G.SZ.L.

Temesvári ekések a számukra kedves, sűrűn látogatott Újbázos-i arborétum központi tisztásán – 2002 tavaszán (Foto: Pataki Zoltán)

A Buziásfürdő-i üdülőpark vendéglő-pavilonja a huszadik század elején

Temes megye természetvédelmi területei a következők:

1. Bisztra erdő – Újmosnica község területén, a Temesvölgyi Erdőkerület birtokában van, kinek főhatósága a Temes Megyei Erdészeti Felügyelőség – területe 263,1 ha
2. Bisztra erdő – Győröd (Ghiroda) község területén – a védett terület 20 ha
3. Csanádi erdő – a Maros völgyében, teljes területe védett – kiterjedése 314 ha
4. Nagyszentpéteri Sisitak domb – teljes területe védett – kiterjedése 0,5 ha
5. Facsád-Vadpataki (Bátești) nárcisz rezervátum – a védett terület 20 ha
6. Egresi szigetek (a Maroson) – madár- és növényrezervátum – a védett terület 4 ha
7. Óbébaia növény- és madárrezervátum (túzok) – összterülete 2187 ha, ebből védett terület 605 ha
8. Buziásfürdői park – teljes kiterjedésében
9. Temesvár Vadászerdő-i állatkertje és környéke – 3 ha védett területtel
10. Csanádi sziget (a Maroson) – madár- és növényrezervátum – 3 ha teljes területe védett
11. Torontáldinnyési (Újpecs község) szikes talajú terület – madár- és talajrezervátum – 5 ha a teljes területe, ami védett
12. Buziásfürdői „Dumbrava” erdő – 310 ha teljes területe védett
13. Kenézfalvi természeti madárrezervátum – teljes területe 235 ha, ebből 101 ha védett
14. Hidasliget – Temesmurány-i természeti madárrezervátum – teljes területe védett
15. Bánlaki természeti növényrezervátum – 200 hektáros teljes területe védett
16. Pogányos völgy – a patak alsó folyása, ami a Pogányos tó és a Temes között terül el 70 hektáron – teljes egészében védett
17. Újbázosi arborétum – 60 hektáros teljes területe védett

A fentiek védelme nem csak a természetbarátok kötelessége, hanem minden jóhiszemű emberé. Ha valaki nem óhajt hatósági feljelentést tenni, legalább egyesületünknel jelezze az idevágó kedvezőtlen tapasztalatait.

Útjelző – Az Erdélyi Kárpát Egyesület Bánsági Osztályának negyedévenként megjelenő ismertetője – Térítés nélkül terjesztendő
 Szerkeszti: **Illés Mihály** – e-mail: utjelzo@ekeban.ro